

# SAĞLIKTA DÖNÜŞÜMÜN SON HALKASI: GÜVENCESİZLEŞTİRME 4-C'Lİ HASTANE BİRLİKLERİ

*Sağlıkta dönüşüm; bir yandan vatandaşların sağlık hizmetlerine erişimini kısıtlayan ve paralı hale getiren bir süreci başlatmış, diğer yandan sağlık çalışanlarının meslek haklarında ve özlük haklarında ciddi kayıplara neden olmaya devam eden bir yıkım süreci haline gelmiştir.*

**E**czacılar, hekimler, diş hekimleri, hemşireler, sağlık teknisyenleri, hastane emekçileri herkes eleştiriyor bu Sağlıkta Dönüşümü. Dönüşümün adeta yıkım yarattığını ve yaratacağını yıllardır söylüyorlar. Buna karşılık, siyasi iktidar sürecin sağlık ve sosyal devlet uygulamalarında eşitlik, adalet ve verimlilik sağladığını iddia ediyor.

Muayene ücretleri kat be kat arttı, daha fazla artırma yetkisi SGK'nın elinde. Muayene ücretleri eczaneden alınıyor, böylelikle sağlığa erişimin parasız olduğu yanılgısı yaratılıyor. Öte yandan, birinci basamak paralı hale getirildi. Emeklilerin ve çalışanların katılım paylarının artması gündemde. Aile hekimliği yılsonu tüm yurda yaygınlaşacak ancak hala sevk zinciri uygulaması başlatılmadı. Her geçen yıl SSGSS'nin kapsayamadığı nüfus artıyor; çünkü mevcut iktidar, kayıt dışı ekonomiyi ve dolayısıyla güvencesiz çalışma koşullarını görmezden geliyor. Son olarak, hastaneler yönetim anlayışındaki eksiklikler nedeniyle verimsiz olarak değerlendirilmeye başlandı ve "Kamu Hastane Birlikleri (İşletmeleri)" adı altında sağlık hizmetinin kamusalının yok oluş süresi kısaltılıyor. Bunun temeli de hizmetlerin özelleştirilmesi ve sağlık çalışanların 4-C'leştirilmesi. Peki nasıl? Kısaca özetleyelim.



Tasarıya göre hastaneler Sağlık Bakanlığı tarafından 100 üzerinden verilecek puanlar ile A,B,C,D,E gibi sınıflara ayrılacak ve ağırlıklı ortalaması C olanlar birleştirilerek Birliğe dönüştürülecek.



Ağırlıklı ortalaması D sınıfına düşüp yılsonunda E sınıfına indirilen Birliklerde, yönetim kurulu üyelerinin görevleri ve sözleşmeli pozisyondaki personelin sözleşmeleri sona erecektir.

Bu şekildeki bir yapılanmanın hem sağlık çalışanlarının özlük haklarını ihlal edebilecek hem de sağlık hizmetinin kamusallığını zedeleyecek bir durum yaratacağı ortadadır. Sağlık hizmet sunumu gibi önemli bir alanda iş güvencesinden yoksun çalıştırılacak olan doktor, hemşire, eczacı, sağlık memuru, sağlık teknisyeni ve diğer personelin sunacağı hizmetin kalitesinin de azalacağı aşikârdır.

Yine Tasarıya göre hastaneler; performans dayalı personel yönetimi ve döner sermaye uygulamaları ile idari ve mali olarak özerk bir yapıya kavuşturulacak. İdari ve mali özerklikten kasıt, kamu hastanelerine Sağlık Bakanlığı bütçesinden hiçbir katkı sağlanmayacağıdır. (gerekli görüldüğü durumlarda Hazine yardımı öngörülse de bu gerekliliğin nasıl oluşacağı hususu belirsizdir) Şirket mantığıyla yönetilecek “kamu” hastane birliklerinin kurulması ve Sağlık Bakanlığı ile organik bağlarının koparılması sağlık hizmetlerinin açıkça özelleştirilmesi anlamına gelecektir. KHB'ler gibi yönetilecek bir sağlık kuruluşunun “kamu hizmeti” anlayışından “özerk” olacağı anlaşılmaktadır.

### *KHB'ler “Kamu Hizmeti” anlayışından özerk yapılar olacak.*

Sınıflandırılmış hastanelerinin sunmuş oldukları “aynı” hizmetler farklı ücretlendirilecektir. Böylelikle parası olanlar daha iyi hizmet almak için A ve B tipi birlik hastanelerine giderken yoksul vatandaşların hizmet kalitesi düşük olarak nitelendirilecek hastanelere (kategorileri D ve E) gitmekten başka çaresi olmayacaktır. Bununla birlikte, Birliklerin 7 kişilik yönetim kurullarında sağlık çalışanlarının temsilcisi olan emek ve meslek örgütleri ile sivil toplum temsilcilerine yer verilmeyip, onun yerine bölgedeki ticaret odasından 1 kişi seçilecek olması Birliklerin şirket mantığıyla yönetilmek istenmesinin açık bir kanıtıdır.

Asıl vahim olan ise, yönetim kurulları, Birlik kapsamındaki hastanelerin tüm menkul ve gayrimenkullerini kullanma, satma ve kiraya verme hakkı kazanmaktadır. Bu doğrultuda, ameliyathanelerden laboratuarlara ve eczane mekanlarına kadar birçok hastane hizmetinin dışarıdan temini veya kiralama yöntemleri ile özelleştirilmeye açık alanlar haline getirilme “riski” bulunmaktadır.

Özelleştirme, çalışanların güvencesizleştirilmesi demektir. Bugün özelleştirme 4-C demektir. Münferit bir vaka olarak görülen TEKEL işçilerinin direnişine, tüm sağlık çalışanlarının da destek vermesi bu nedenle çok anlamlıdır. Çünkü Sağlıkta Dönüşümün son halkası KHB Yasa Tasarısı, tek tek tüm güvenceli çalışma pratiklerini ortadan kaldırılabilecek ve 4-C statüsünü yaygınlaştıracaktır. Kısaca, KHB'ler sağlık çalışanlarının 4-C'leştirilme sürecini yaygınlaştıracaktır.

*KHB yasa tasarısı geçerse,  
ameliyathanelerden laboratuarlara  
ve eczane mekânlarına kadar birçok  
hastane hizmetinin, dışarıdan  
temini veya kiralama yöntemleri ile  
özelleştirilmeye açık alanlar haline  
getirilme riski bulunmaktadır.*

Diğer yandan, meslek haklarını ve özlük haklarını kaybeden sağlık çalışanlarının tüm bu yıkıma ve güvencesizleştirilmeye karşı eleştirilerini yükselttikleri zaman “ideolojik” davranmak ile suçlanması ve eleştirilerin sadece mevcut iktidarı karalamak için ortaya atılmış mesnetsiz iddialar olarak gösterilmeye çalışılması; Türkiye’nin demokratikleşme sürecinin sözde kaldığının apaçık kanıtıdır.

Siyasi iktidarı elinde bulunduranlar benzeri yöntemlere her daim başvurmuşlardır. Türkiye siyasi tarihi, bu “ideolojik” saldırılardan dolayı “halkına dert yanan”, hamasetten öte bir söylem geliştiremeyen



**Tatlım, Diyorlar ki hasta olman ve sağlık güvenceni yitirmen; ideolojik olmaktan daha iyiymiş !!!**

politik elitler ile doludur. Bu elitler, dert yanmanın ötesinde, aba altından sopa göstermeyi ihmal etmezler. Onlar devletin bekasını düşünürken, birileri hep “ideolojik” olarak onlara saldırırlar.

Aynı yaklaşım, bugünkü siyasi iktidar tarafından, kendi dışında kalan her toplumsal kesime yönelik tekrarlanan bir pratik haline gelmiş durumda. Sağlık alanında bu durum, halk ile sağlık çalışanlarını karşı karşıya getirme boyutuna ulaştı. Hekimler ve TTB, Eczacılar ve TEB, TEKEL işçileri ve hak arayan herkes bugün halkın gözünde “ideolojik” hareket eden ve gerçekleri çarpıtanlar olarak resmedilmeye çalışılıyor. Örneğin, Sayın Sağlık Bakanı bir konuşmasında, TEB’i açıkça ideolojik davranmakla suçluyor ve bir gecede çıkarılacak bir-iki kanun maddesiyle TEB gibi meslek birliklerini kapatabileceklerini söy-



lüyor ve ekliyor: “TEB ilaç kaçakçılığında yana bir örgüt değilse İlaç Takip Sistemi’ni kabul etmelidir”. Zira bunu yapmaz ise TEB’i, kaçakçılık ile mücadele etmek isteyen iktidarı engelleyen bir meslek birliği olarak halka şikâyet edeceğini ima ediyor<sup>1</sup>.

Devlet gücünü elinde bulunduran siyasi iktidarlara karşı eleştiri sesini yükseltenler, gerçek demokrasiye inanan ve bunun yolunun, daha fazla eleştiri, daha fazla diyalog ve daha fazla katılımdan geçtiğini bilirler. Bunu bilmeyenler, demokrasiyi; seçim sisteminin sağladığı eşitsiz olanaklar (Örneğin, % 10 Seçim Barajı) ile parlamentoda tek parti olarak iş başına gelmekten ibaret görümlerdir.

*Sonuç olarak, sağlıkta dönüşüm yıllardır eleştiriliyor, eleştirilmeye devam edecek. Sağlıkta Dönüşüm’ün son halkası, özelleştirme ve güvencesizleştirme pratiklerini yaygınlaştırma olacak. TEKEL işçileri ile başlayan 4-C’ileştirme süreci; sağlık alanında, sözleşmeli Aile Hekimliği ile başlatıldı ve kamu hastane birlikleri ile yaygınlaştırılacak. Sağlık hizmetinin kamusalılığı yok edilecek ve sağlık hakkına erişim daha da kısıtlanacak.*

Tüm bu tespitleri yanıtlıyacak objektif bir durum ile karşı karşıya değiliz. Dolayısıyla, Sağlıkta Dönüşümü eleştirmeye devam etmek “ideolojik” olarak yaftalanamaz. Hele de, eleştirenleri suçlayanların siyasi kimlikleri ve dünyayı anlama biçimlerinin kendisi ideolojik iken.

<sup>1</sup> Sayın Bakan’ın 07.03.2010 tarihinde Samsun’da MÜSİAD’ın bir toplantısı sarf ettiği sözleri hala tezkip edilmemiştir.